

Novi tekst

3.5.05.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima

IZVJEŠĆE O PROVEDBI
NACIONALNOG PLANA ZA SUZBIJANJE TRGOVANJA LJUDIMA
ZA 2004. godinu

Zagreb, 2005.

U V O D

Vlada Republike Hrvatske, na sjednici održanoj 9. svibnja 2002. godine, donijela je Odluku o osnivanju Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: Nacionalni odbor), u čijem su sastavu predstavnici tijela državne uprave koja se po svojem djelokrugu uključuju u aktivnosti glede suzbijanja trgovanja ljudima, predstavnici zakonodavne i sudbene vlasti te nevladinih organizacija. Spomenuta Odluka predstavlja praktično oživotvorenje međunarodno preuzetih obveza te početak sustavnog bavljenja suzbijanjem trgovanja ljudima kao oblika transnacionalnog organiziranog kriminaliteta.

Izmjenom ustroja i djelokruga ministarstva i državnih upravnih organizacija pojavila se potreba za usklađivanjem tijela čiji predstavnici čine Nacionalni odbor s novim ustrojem i djelokrugom. Stoga je Vlada Republike Hrvatske 26. ožujka 2004. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima ("Narodne novine", br. 54/02., 41/04.) kojom je izmijenjen sastav te formalno-pravno uređen rad i djelokrug Nacionalnog odbora.

Nacionalni odbor ima sljedeća zaduženja:

- utvrđuje političke smjernice
- daje mišljenja, prijedloge i upute
- određuje konkretne zadatke mjerodavnim tijelima
- donosi i usvaja posebne provedbene dokumente
- nadzire provedbu mjera utvrđenih Nacionalnim programom za suzbijanje trgovanja ljudima i pripadajućim Operativnim planom.

U okviru Nacionalnog odbora imenovan je nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima kao operativna osoba zadužena, u suradnji s predsjednicom Nacionalnog odbora, koordinirati rad Nacionalnog odbora, pratiti i koordinirati provedbu Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima, voditi rad Operativnog tima Nacionalnog odbora i dr. U okviru Nacionalnog odbora osnovano je posebno operativno tijelo – Operativni tim čija je uloga brzo i učinkovito rješavanje problema koji se javljaju u konkretnim slučajevima trgovanja ljudima te organiziranje pružanja hitne pomoći i zaštite identificiranim žrtvama trgovanja ljudima. Također, Operativni je tim mjerodavan za koordinaciju suradnje između članova Nacionalnog odbora, odnosno ovlašten je za nadziranje i koordinaciju suradnje između članova Nacionalnog odbora i vanjskih suradnika.

U skladu s prihvaćenom inicijativom predsjednice Radne skupine za suzbijanje trgovanja ljudima Pakta o stabilnosti, u okviru Nacionalnog odbora osnovana je zasebna Radna skupina za suzbijanje trgovanja djecom.

Osnivanje Nacionalnog odbora prethodilo je donošenju Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima čijim se usvajanjem 2002. godine Vlada Republike Hrvatske priključila, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini, organiziranom suzbijanju trgovanja ljudima.

Za provođenje aktivnosti zacrtanih Nacionalnim planom sklopljen je Sporazum o suradnji između Vlade Republike Hrvatske – Ureda za ljudska prava i Međunarodne organizacije za migracije (u daljnjem tekstu: IOM). Tim se Sporazumom reguliraju odnosi i suradnja u provedbi zajedničkih aktivnosti na suzbijanju trgovanja ljudima.

Provedba Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima i njime zacrtanih aktivnosti zadatak je svih njime zaduženih tijela državne uprave, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija.

U skladu s Odlukom o osnivanju Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima ("Narodne novine", br. 54/02., 41/04.), Nacionalni odbor zadužen je izvješćivati Vladu o provedbi aktivnosti predviđenih Nacionalnim planom te je, u skladu s navedenom obvezom, izrađeno i ovo izvješće.

Izvješće slijedi redoslijed poglavlja Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima iz 2002. godine i prati njihovu provedbu tijekom 2004. godine.

1. ZAKONSKI OKVIR

U skladu s odredbama Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski je sabor, u studenome 2002. godine, donio Zakon o potvrđivanju Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta i pripadajućih protokola – Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom ("Narodne novine", M.U. br. 14/03.).

U hrvatskom tekstu Zakona pojam "trafficking" pogrešno je preveden kao "krijumčarenje", zbog čega je bilo potrebno provesti postupak ispravka navedene pogreške, za što je bilo zaduženo Ministarstvo pravosuđa. Navedeni ispravak je učinjen i objavljen je u "Narodnim novinama - Međunarodni ugovori", br. 11/2004. od 10. prosinca 2004. godine. U skladu s ispravkom, u nazivu Zakona te u nazivu i tekstu Protokola kojima se dopunjuje Konvencija UN-a protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, umjesto riječi "krijumčarenja" stoji riječ "trgovanja" u odgovarajućem broju i padežu.

Stvaranje odgovarajućeg zakonskog okvira za progon počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima te za pružanje odgovarajuće pomoći i zaštite žrtvi trgovanja ljudima jedan je od nužnih preduvjeta za uspješnu borbu protiv spomenute pojave. Bitna pretpostavka za progon počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima jest postojanje samog kaznenog djela. Stoga je Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona ("Narodne novine", br. 105/04.) izmijenjen članak 175.

Članak 175. Trgovanje ljudima i ropstvo – novi je naziv i novo obilježje kaznenog djela.

(1) Tko kršeći pravila međunarodnog prava uporabom sile, ili prijetnjom uporabe sile, prijevarom, otmicom, zlouporabom položaja bespomoćnosti ili ovlasti ili na drugi način vrbuje, kupi, proda, preda, prevozi, prevede, potiče ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji, skriva ili prima osobu radi uspostave ropstva ili njemu sličnog odnosa, prisilnog rada ili služenja, seksualnog iskorištavanja, prostitucije ili nedopuštenog presađivanja dijelova ljudskog tijela, ili tko osobu drži u ropstvu ili njemu sličnom odnosu, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Tko kršeći pravila međunarodnog prava vrbuje, kupi, proda, preda, prevozi, prevede, potiče ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji, skriva ili prima dijete ili maloljetnu osobu radi uspostave ropstva ili njemu sličnog odnosa, prisilnog rada ili služenja, seksualnog iskorištavanja, prostitucije ili nedopuštenog presađivanja dijelova ljudskog tijela, ili tko dijete ili maloljetnu osobu drži u ropstvu ili njemu sličnom odnosu, kaznit će se kaznom zatvora od najmanje pet godina.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije ili je počinjeno u odnosu na veći broj osoba, ili je prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(4) Bez utjecaja je na postojanje kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka okolnost je li osoba pristala na prisilni rad ili služenje, seksualno iskorištavanje, ropstvo ili ropstvu sličan odnos ili nedopušteno presađivanje dijelova svoga tijela.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (1. listopada 2004.) Republika Hrvatska ima čvrsti pravni okvir za progon počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima, iako se i prije toga počinitelje kaznenog djela trgovanja ljudima procesuiralo u okviru drugih kaznenih djela: uspostava ropstva i prijevoz robova, međunarodna prostitucija, protupravno oduzimanje slobode, spolni odnošaj s djetetom, podvođenje, iskorištavanje djece i maloljetnih osoba za pornografiju te protuzakonito prebacivanje preko granice.

Nadalje, u članku 177. Kaznenog zakona "Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice" dodan je stavak 2. kojim je za dovođenje u opasnost života ili sigurnosti osoba koje se prevode preko granice ili za postupanje na nečovječan ili ponižavajući način propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Isto tako u članku 178. Kaznenog zakona "Međunarodna prostitucija" povećano je trajanje kazne zatvora za osnovni oblik kaznenog djela s raspona od tri mjeseca do tri godine na kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina. U stavku 2. također je povišena kazna zatvora koja je prije izmjena Zakona bila određena u rasponu od šest mjeseci do pet godina - na kaznu od jedne do osam godina. Za kvalificirani oblik počinjen prema djetetu ili maloljetnoj osobi propisana je kazna zatvora od najmanje tri godine, dok je prije izmjena ta kazna bila propisana u trajanju od jedne do 10 godina.

Pravno uporište reguliranja statusa boravka žrtvama trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj temelji se na članku 37. Zakona o strancima ("Narodne novine", br. 109/03. i 182/04.), koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje od 1. siječnja 2004. godine, a glasi:

"Privremeni boravak u smislu ovoga Zakona je boravak u svrhu:

1. rada,
2. studiranja i školovanja,
3. spajanja obitelji,
4. drugih opravdanih razloga određenih zakonom ili međunarodnim ugovorom."

Važno je pritom napomenuti da je MUP radi potpunog ispunjavanja preuzetih obveza u okviru III. regionalnog ministarskog foruma, održanog u Tirani 11. prosinca 2002. godine, sudjelovao u suradnji s IOM-om i u provedbi projekta pod nazivom "Izdavanje privremenih dozvola boravka žrtvama trgovanja ljudima". S tim u svezi, Uprava za inspekcijske i upravne poslove u suradnji s Upravom kriminalističke policije MUP-a izradila je u prosincu 2004. "Uputu o načinu reguliranja boravka žrtvama trgovanja ljudima". Spomenuta Uputa regulira privremeni boravak stranim državljanima – žrtvama trgovanja ljudima s rokom važenja do jedne godine te s mogućnošću produljenja. Ujedno, ovom se Uputom regulira i boravište, odnosno prebivalište žrtava trgovanja ljudima - državljanima Republike Hrvatske. Potrebno je istaknuti da se izdavanje odobrenja za privremeni boravak ne uvjetuje žrtvinom suradnjom s

policijskim i pravosudnim tijelima te postojanjem kaznenog postupka protiv počinitelja kaznenog djela u svezi s trgovanjem ljudima.

U svakom pojedinom slučaju identifikacije žrtve trgovanja ljudima, reguliranje statusa boravka rješava se u suradnji s predstavnicima u sjedištu koji su članovi Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima Vlade Republike Hrvatske (u ime MUP-a određena su četiri člana). Važno je također istaknuti da je Uputa u praktičnoj primjeni od dana donošenja (izdane su tri dozvole, a jedan zahtjev je u postupku).

Od 1. siječnja 2004. godine u primjeni su odredbe Zakona o zaštiti svjedoka ("Narodne novine", br. 263/03.). Tim su Zakonom propisani uvjeti i postupci za pružanje zaštite i pomoći ugroženim osobama i njima bliskim osobama koje su spremne surađivati s pravosuđem u dojavljivanju i dokazivanju kaznenih djela organiziranog kriminala.

Od ožujka 2004. godine primjenjuje se Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela ("Narodne novine", br. 151/03.) koji propisuje pretpostavke kažnjivosti, kaznenopravne sankcije i kazneni postupak za kaznena djela svih pravnih osoba, pa stoga i pravnih osoba (barovi, turističke agencije i drugi) u svezi s trgovanjem ljudima.

Većina aktivnosti zacrtanih samim Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima koji je, kako je već više puta spomenuto, usvojila Vlada Republike Hrvatske, te on na neki način predstavlja pravni okvir za suzbijanje trgovanja ljudima, do danas je izvršena. Provođenjem njime zacrtanih mjera ukazala se potreba njegova revidiranja, osuvremenjivanja i prilagođavanja potrebama novih pojava oblika izvršenja kaznenih djela u svezi s trgovanjem ljudima. Stoga je tajništvo Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima od 3. do 5. studenoga 2004. organiziralo radionicu za izradu novog programskog i operativnog dokumenta u području suzbijanja trgovanja ljudima. Kao rezultat spomenute radionice, u čijem su radu sudjelovali svi članovi Nacionalnog odbora, ali i vanjski suradnici, definiran je Nacionalni program za suzbijanje trgovanja ljudima od 2005. do 2008. godine kao strateški, programski dokument za četverogodišnje razdoblje te Operativni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005. godinu kao razrada programskih ciljeva zacrtanih Nacionalnim programom. Oba dokumenta usvojila je Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 15. prosinca 2004. godine te je njihova provedba već započela.

2. POMOĆ I ZAŠTITA ŽRTAVA

Sprečavanje pojavnosti trgovanja ljudima, progon počinitelja te pomoć žrtvama i zaštita žrtava trgovanja ljudima svrha su uspostave zakonskog okvira i donošenja nacionalnih instrumenata za suzbijanje trgovanja ljudima. Stoga je i većina aktivnosti poduzeta upravo u okviru ovog područja u čije su provođenje uključeni svi čimbenici, od tijela državne uprave do međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija.

Suradnja između Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, nevladinih organizacija (Hrvatski crveni križ, Organizacija za integritet i prosperitet Split, Centar za žene Rosa, Udruga žena Vukovar, Ženska grupa Korak - Karlovac, Ženska akcija Rijeka, Centar za krizne situacije, Pokret za građanske i demokratske inicijative, Hrvatski pravni centar) i međunarodnih organizacija (IOM) koja je već prije uspostavljena radi identifikacije žrtava trgovanja ljudima nastavljena je i tijekom 2004. godine. Stoga su predstavnici nevladinih organizacija i IOM-a u izravnom 24-satnom kontaktu s osobom iz MUP-a mjerodavnom za rješavanje problematike trgovanja ljudima.

U svim detektiranim slučajevima trgovanja ljudima primijenjen je, u smislu neposrednih izvršitelja te načina djelovanja, Protokol postupanja u konkretnim slučajevima trgovanja ljudima. Spomenuti Protokol podrazumijeva iniciranje pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima putem nadležnih tijela državne uprave, nevladinih i međunarodnih organizacija. Određen je predstavnik MUP-a koji je obavezan biti na raspolaganju 24 sata na dan te pripravan za koordinaciju poduzimanja konkretnih aktivnosti pri svakom pojedinačnom slučaju identifikacije žrtve trgovanja ljudima te pružanja pomoći i zaštite.

U svim policijskim upravama određeni su policijski službenici – njih ukupno 26 za područje cijele Republike Hrvatske – koji se bave suzbijanjem trgovanja ljudima i neposredno sudjeluju u otkrivanju počinitelja, identifikaciji žrtava te iniciranju pružanja pravodobne pomoći i zaštite svim osobama za koje se utvrdi da su žrtve trgovanja ljudima.

Do 1. siječnja 2005. godine u Republici Hrvatskoj identificirano je ukupno 35 žrtava trgovanja ljudima:

- tijekom 2002. godine osam žrtava (tri državljanke Moldove, dvije državljanke Republike Hrvatske, dvije državljanke Ukrajine i jedna osoba bez državljanstva),
- tijekom 2003. godine osam žrtava trgovanja ljudima (dvije državljanke Republike Hrvatske te po jedna državljanka Moldove, Ruske Federacije, Srbije i Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Kameruna i Slovačke),
- tijekom 2004. godine 19 žrtava trgovanja ljudima (pet državljanke RH, tri državljanina Rumunjske, tri državljanke Bosne i Hercegovine, tri državljanke Srbije i Crne Gore, dvije državljanke Moldove, dvije državljanke Ukrajine i jedna državljanka Maroka).

Svim žrtvama osigurana je primarna medicinska pomoć, specijalistički pregledi i po potrebi liječenje. S obzirom na specifične zdravstvene potrebe svake pojedine žrtve, osigurano je: liječenje teške ovisnice te njezino upućivanje u komunu, liječenje na psihijatriji, izvanbolnički psihijatrijski tretmani prema potrebi. Svim je žrtvama osigurana pravna pomoć u obliku savjeta i pravna pomoć stručne osobe prema potrebi. Četiri žrtve trgovanja ljudima dobile su dozvolu privremenog boravka u Republici Hrvatskoj.

Organiziran je uspješan povratak devet žrtava koje su izrazile želju za povratkom u svoju zemlju, u čijoj su organizaciji važnu ulogu imali MUP i IOM. Pri povratku maloljetnih žrtava osigurana je pratnja do krajnjeg odredišta te, u suradnji sa socijalnim službama i Misijom IOM-a, u zemlji odredišta prihvat. Tri žrtve državljanke RH u programu su reintegracije u sklopu kojeg im je osiguran smještaj, zdravstvena, psihosocijalna i pravna pomoć. Isto tako, dvjema se žrtvama sustavno omogućuje završavanje srednjoškolskog obrazovanja.

BROJ IDENTIFICIRANIH ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA¹

	2002.	2003.	2004.
Državljeni Republike Hrvatske	2	2	6
Državljeni Bosne i Hercegovine	0	1	2
Državljeni Kameruna	0	1	0
Državljeni Maroka	0	0	1
Državljeni Moldove	3	1	2
Državljeni Rumunjske	0	0	3
Državljeni Ruske Federacije	0	1	0
Državljeni Slovačke	0	1	0
Državljeni Srbije i Crne Gore	0	1	3
Državljeni Ukrajine	2	0	2
Bez državljanstva	1	0	0
UKUPNO 35	8	8	19

Većina žrtava identificiranih tijekom 2004. godine, njih 16, iskorištavana je u seksualnoj industriji, a tri su iskorištavane za prisilni rad. Po spolu 17 je žrtava žena, a dvije su muškarci. Maloljetno ih je troje (dvije djevojke i jedan mladić), a prosječna starost je 24,4 godine. Najugroženija je dobna skupina od 18 do 25 godina kojoj pripada 58 posto žrtava identificiranih u 2004. godini u Republici Hrvatskoj.

¹ Službene evidencije MUP-a Republike Hrvatske

Od ukupno 19 žrtava identificiranih tijekom 2004. godine u Republici Hrvatskoj šest ih je državljana RH, dok ih je 13 stranaca. Pet žrtava državljana Republike Hrvatske smješteno je u svojim obiteljima, dok se jedna još uvijek nalazi u skloništu (u trenutku pisanja izvješća 210 dana). Prosječna duljina pružanja pomoći u okviru programa žrtvama stranim državljanima iznosi 42 dana.

Sklonište kapaciteta do 15 osoba uređeno je u prostoru čiji je vlasnik Vlada Republike Hrvatske - Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i opremljeno je uz financijsku pomoć IOM-a za prihvata žrtava. Trenutno se dvije žrtava nalaze u skloništu. Sklonište vodi i o žrtvama trgovanja ljudima smještenima u skloništu brine se nevladina organizacija uz suradnju i financijsku potporu IOM-a i Vlade Republike Hrvatske.

Osim službenog skloništa, postoje i odgovarajuće ustanove alternativnog sigurnog smještaja u kojima se trenutno nalaze dvije žrtve. Troškove skrbi za žrtve smještene u alternativnom sigurnom smještaju snosi Vlada Republike Hrvatske.

Već 2003. godine MUP je uspostavio neposrednu suradnju s nevladinim udrugama koje operativno rade na SOS telefonu u Zagrebu i Splitu (Centar za žene Rosa i Organizacija za integritet i prosperitet Split), a tijekom 2004. ta je suradnja uspostavljena i s Udrugom žena Vukovar. Predstavnice tih nevladinih organizacija u izravnom su 24-satnom kontaktu s predstavnikom MUP-a mjerodavnim za rješavanje problematike u svezi s trgovanjem ljudima. Tijekom 2004. godine, na temelju saznanja prikupljenih putem SOS linije, MUP je postupao prema 17 zaprimljenih dojava.

U svrhu senzibilizacije policijskih službenika o problemu trgovanja ljudima, a radi pravodobnog i koordiniranog policijskog postupanja, Ravnateljstvo policije MUP više je puta (posebice tijekom provođenja operativne akcije Mirage 2004) izradilo detaljan naputak o postupanju sa žrtvama trgovanja ljudima koji sadrži metodološke smjernice o načinu identifikacije žrtava, kao i upute o načinu postupanja s trgovanim osobama s obzirom na njihovo vulnerabilno stanje, kao i prikaz odvijanja suradnje policijskih službenika unutar svih ustrojstvenih jedinica MUP-a, posebice policije, kriminalističke policije i granične policije, te prikaz odvijanja suradnje s ostalim izvršiteljima uključenima u rješavanje problema trgovanja ljudima (IOM, nevladine organizacije i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi).

Spomenuti sadržaji, u skladu s odredbama Protokola o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom, polaze od činjenice da je trgovanje ljudima oblik organiziranog međunarodnog kriminala i predstavlja oblik kršenja temeljnih ljudskih prava te je osnovni cilj pri identifikaciji žrtve iniciranje postupka pružanja pomoći i zaštite. Stoga je upravo posebna pozornost posvećena identifikaciji situacija i mjesta gdje bi se žrtve trgovanja ljudima mogle zateći, uz naglasak da se takva osoba, koja je identificirana kao žrtva trgovanja ljudima, bilo da je zatečena u ilegalnoj migraciji, prisilnoj prostituciji ili ostalim oblicima seksualnog ili drugog iskorištavanja, tretira isključivo kao žrtva.

Tijekom 2004. godine na području Republike Hrvatske osposobljena su četiri mobilna tima koji su skrbili za osam žrtava trgovanja ljudima u prihvatnim centrima.

Usporedno s osposobljavanjem članova mobilnih timova, tražio se i prostor za prihvatne centre za kratkotrajni prihvata žrtava trgovanja ljudima prije njihova upućivanja u trajni sigurni smještaj. U funkciji su tri prihvatna centra u vlasništvu Hrvatskog crvenog križa u različitim dijelovima Hrvatske: sjeverna Hrvatska i Grad Zagreb, Istra-Primorje-Rijeka i istočna Hrvatska.

U sustavu zdravstva i socijalne skrbi tijekom 2004. godine dvjema žrtvama osigurana je potrebna zdravstvena njega i skrb, uključujući i višednevni boravak u zdravstvenoj ustanovi. Vrlo je važno istaknuti da je trgovanje ljudima dio organiziranog transnacionalnog kriminala, pa upravo zbog toga navodimo broj kaznenih djela u svezi s organiziranim kriminalom.

**BROJ OTKRIVENIH I PRIJAVLJENIH KAZNENIH DJELA U
SVEZI S ORGANIZIRANIM KRIMINALOM**

Temeljno kazneno djelo	2002.	2003.	2004.
Trgovanje ljudima i ropstvo	1	2	4
Međunarodna prostitucija	15	1	11
Podvođenje	35	48	37
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice	191	157	194

Prema podacima Državnog odvjetništva, u ovoj je godini doneseno ukupno 218 osuđujućih presuda protiv počinitelja kaznenih djela vezanih uz organizirani kriminal (članak 175. Trgovanje ljudima i ropstvo, članak 178. Međunarodna prostitucija i članak 195. Podvođenje).

**BROJ OSUĐUJUĆIH PRESUDA ZA KAZNENA DJELA U SVEZI S
ORGANIZIRANIM KRIMINALOM U 2004. GODINI**

Temeljno kazneno djelo	2004. godina
Trgovanje ljudima i ropstvo	3
Međunarodna prostitucija	6
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice	209
UKUPNO	218

Kao što smo prije naveli, u Republici Hrvatskoj u ovoj je godini identificirano 19 žrtava trgovanja ljudima. U pet slučajeva od ukupnog broja identificiranih slučajeva trgovanja ljudima u 2004. godini počinitelji kaznenih djela ostali su nepoznati jer su predmetna kaznena djela počinjena u inozemstvu. S obzirom na ostale identificirane slučajeve važno je istaknuti da se u pet slučajeva protiv počinitelja kaznenog djela provodi kriminalistička obrada, u jednom je slučaju protiv počinitelja kaznenog djela donesena osuđujuća presuda, u tri se slučaja protiv počinitelja kaznenog djela vodi kazneni postupak, a u pet se slučajeva protiv počinitelja kaznenog djela vodi istražni postupak.

3. PREVENCIJA

Prevenција je jedna od bitnih i nezaobilaznih aktivnosti u području suzbijanja trgovanja ljudima. Podizanje javne svijesti o postojanju spomenute pojave, pojavnim oblicima izvršenja djela trgovanja ljudima i s time povezanih kaznenih djela jedan je od bitnih preduvjeta njegova uspješnog suzbijanja.

U Uredu za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, u kojem se nalazi i tajništvo Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, uspostavljena je jedinstvena baza podataka o svim slučajevima trgovanja ljudima. U tu se bazu slijevaju podaci svih koji identificiraju potencijalnu žrtvu trgovanja ljudima: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, nevladine organizacije i međunarodne organizacije.

U suradnji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i nevladinih organizacija nastavljen je rad SOS telefonske linije 0800-77-99 na kojoj je moguće zatražiti pomoć, ali isto tako i dobiti sve informacije, odnosno ukazati na slučajeve za koje se sumnja da predstavljaju trgovanje ljudima. Na SOS liniji operativno rade aktivistice nevladinih organizacija (Centar za žene Rosa iz Zagreba, Organizacija za integritet i prosperitet iz Splita i Udruga žena Vukovar) koje su u stalnom kontaktu s osobom iz Ministarstva unutarnjih poslova mjerodavnom za rješavanje problematike u svezi s trgovanjem ljudima. Financijske obveze linije pokriva Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske. Centar za žene Rosa tijekom 2004. godine zaprimio je na SOS telefon 630 poziva. OIP upućuje na 454 poziva koji su zaprimljeni tijekom 2004., Udruga žena Vukovar zaprimila je 186 poziva na SOS telefonsku liniju. Osim neposrednog zaprimanja poziva, rad na SOS liniji obuhvaća i stvaranje baze podataka, izradu mjesečnih izvješća o broju i vrsti poziva te obradu informacija.

Radi informiranja javnosti o problemima trgovanja ljudima te upućivanja na za to uspostavljenu SOS telefonsku liniju, u prosincu 2004. godine, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske pokrenuo je, putem velikih plakata i TV spotova, javnu kampanju pod nazivom "Zaustavimo trgovanje ljudima". Kampanji se pridružio HTV koji je ustupio besplatno vrijeme za emitiranje TV spotova. U okviru kampanje postavljeno je 300 svjetlećih plakata, 55 maksiplakata i 2 medija plakata u Zračnoj luci Pleso Zagreb. Informacije u svezi s trgovanjem ljudima mogu se naći i na web stranici Ureda za ljudska prava.

U svrhu senzibiliziranja javnosti, odnosno potencijalnih žrtava trgovanja ljudima i MUP je, u suradnji s IOM-om, započeo postupak izrade promotivnih materijala (letci namijenjeni za informiranje žrtve, plakati, web stranica MUP).

Radi informiranja javnosti u Zagrebu je, u suradnji s Gradskom skupštinom – Koordinacijom za ravnopravnost spolova Grada Zagreba i Mreže nevladinih udruga PETRA, tijekom travnja 2004. održana tribina u svezi s problematikom trgovanja ljudima.

U okviru Mreže PETRA započete su pripreme za izradu njihove web stranice.

4. OBRAZOVANJE

Obrazovanje svih uključenih u aktivnosti suzbijanja trgovanja ljudima važan je čimbenik podizanja učinkovitosti njegova suzbijanja. Edukacijom su obuhvaćene sve ciljane skupine: policijski djelatnici, carinski djelatnici, djelatnici sustava socijalne skrbi, zdravstveni djelatnici, prosvjetni djelatnici, djelatnici u pravosuđu (suci, državni odvjetnici), djelatnici u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, vojne osobe koje se upućuju na međunarodne misije, nevladine udruge, medijski djelatnici, stručno osoblje koje skrbi za žrtve trgovanja ljudima i pruža im pomoć.

Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s misijom IOM-a u Republike Hrvatske organizira i provodi multimodularni projekt u koji je uključeno 26 policijskih službenika (oni službenici koji su po policijskim upravama određeni za problematiku suzbijanja trgovanja ljudima i već aktivno sudjeluju u postupku identifikacije žrtava i detektiranja počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima), a koji je u okviru CARDS regionalnog projekta: "Jačanje policijskih sposobnosti protiv teškog kriminala u Jugoistočnoj Europi" prihvaćen kao reprezentativni model na regionalnoj razini u području osposobljavanja policijskih službenika specijaliziranih za suzbijanje problematike trgovanja ljudima. Spomenuti projekt osmišljen je kao

multimodularni trening za trenere namijenjen za policijske službenike iz cijele Republike Hrvatske koji su određeni izravno se baviti suzbijanjem trgovanja ljudima kao oblikom organiziranog kriminaliteta. Projekt traje 16 mjeseci, a cilj mu je postizanje potpune teoretske i praktične osposobljenosti policijskih službenika u svezi sa spomenutom problematikom kako bi bili u mogućnosti multiplicirati znanja u okviru područja trgovanja ljudima te izrada stručnog materijala usklađenog sa standardima EU koji će sadržavati i primjerenu praksu otkrivanja i suzbijanja kriminaliteta trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj. Program ovog Projekta sastoji se od ukupno šest treninga čije je posebno obilježje sudjelovanje svih sudionika u praktičnim vježbama i radionicama. Važno je što na svakom od predviđenih šest treninga sudjeluje 26 istih policijskih službenika za suzbijanje organiziranog kriminaliteta, a ovisno o zadanim temama pridružuju se i državni odvjetnici, istražni suci, predstavnici drugih ministarstava i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave pružanjem pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima.

U okviru ovog projekta do danas su održana četiri treninga te su svi sudionici (njih 26) završili obuku vezanu za tijek i način provedbe nastavnog ciklusa i osposobljeni su za samostalno multipliciranje znanja na lokalnoj razini, što će uključiti edukaciju u prvih šest mjeseci 2005. godine ukupno 1600 policijskih službenika.

I. trening: održan u Dubrovniku od 15. do 19. prosinca 2003. godine radi usvajanja temeljnog znanja o problematici kriminaliteta trgovanja ljudima s transnacionalnim obilježjem;

II. trening: održan u Šibeniku od 23. do 27. svibnja 2004. godine, na kojem je uz spomenutih 26 policijskih službenika sudjelovalo i 25 državnih odvjetnika, a u svrhu intenziviranja suradnje policije i državnog odvjetništva na području otkrivanja, prijavljivanja i procesuiranja kaznenih djela u svezi s trgovanjem ljudima;

III. i IV. trening: održani u Puli u od 22. do 27. studenog 2004. godine, na kojima je uz spomenutih 26 policijskih službenika sudjelovalo 15 istražnih sudaca i 10 državnih odvjetnika. Ta dva treninga sadržajno su obuhvatila sljedeće:

- u okviru prvog dijela programa (22. i 23. studenoga 2004.), u suradnji s agencijom "Janus Pim" iz Zagreba, realiziran je tzv. trening za trenere koji je sadržavao provedbu obuke o nastavnom ciklusu uz prikaz najsuvremenijih nastavnih metoda predavanja (prilagođenih postojećim edukativnim materijalima u svezi s problematikom trgovanja ljudima te obučavanju odraslih). Ovaj dio treninga u potpunosti je osposobio 26 policijskih službenika za samostalno multipliciranje usvojenih sadržaja;

- u drugom dijelu ovog programa (24. i 25. studenoga 2004.) policijskim službenicima pridružilo se 15 istražnih sudaca i 10 državnih odvjetnika s područja cijele RH. Stoga se sadržaj ovog dijela planirane edukacije sastojao od posebno koncipiranih programa koji su se tematski odnosili na primjenu materijalnog i postupovnog kaznenog prava vezano za kriminalitet trgovanja ljudima, a kojom prilikom su sudjelovali i stručnjaci iz inozemstva;

- treći dio treninga (26. i 27. studenoga 2004.) ponovno je uključivao angažman spomenutih 26 policijskih službenika, radi njihova aktivnog angažiranja u postupku osmišljavanja idejnog predloška stručnog materijala namijenjenog za identifikaciju žrtava trgovanja ljudima, kao i osmišljavanja sadržaja web stranice MUP-a radi senzibiliziranja javnosti o problemu trgovanja ljudima. Ovaj dio programa realiziran je u suradnji s Odjelom za odnose s javnošću MUP-a i marketinškim agencijama.

Nadalje, vezano za realizirane obveze u okviru ovog projekta, valja spomenuti kako je 18 policijskih službenika, uključenih u projekt, tijekom 2004. godine sudjelovalo na međunarodnim treninzima ili studijskim putovanjima s temom suzbijanja trgovanja ljudima, u organizaciji SECI-regionalnog centra iz Bukurešta te Međunarodne organizacije za migracije. Osim toga, policijski službenici koji sudjeluju u ovom projektu aktivno su uključeni i u

postupak osposobljavanja mobilnih timova (posebice u okviru edukacije namijenjene predstavnicama nevladinih udruga koje će sudjelovati u neposrednom pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima).

Od mnogobrojnih realiziranih obrazovnih sadržaja MUP-a vezanih za područje suzbijanja trgovanja ljudima ističe se i zajednički angažman Ravnateljstva policije i Policijske akademije u provedbi regionalnog projekta ICMPD-a iz Beča i Pakta o stabilnosti pod nazivom "Razvoj obrazovnog programa suzbijanja trgovanja ljudima za policiju". Projekt je započeo tijekom prosinca 2002. godine te se u kontinuitetu i dalje provodi, što je rezultiralo educiranjem većeg broja policijskih službenika kriminalističke i granične policije, kao i većeg broja polaznika Policijske škole, i to:

- u razdoblju od 9. do 11. ožujka 2004. godine, u sklopu Specijalističkog tečaja za suzbijanje maloljetničke delinkvencije, provedeno je obrazovanje 20 polaznika u trajanju od 18 nastavnih sati. U svojstvu predavača, uz predstavnike MUP-a, sudjelovala je i predstavnica Hrvatskog crvenog križa
- u razdoblju od 15. do 29. ožujka 2004. godine provedeno je obrazovanje 213 polaznika Policijske škole (Tečaj za prekvalifikaciju) u trajanju od 15 nastavnih sati. U svojstvu predavača, uz predstavnike MUP-a, sudjelovala je i predstavnica Hrvatskog crvenog križa i IOM-a
- tijekom travnja 2004. godine provedeno je obrazovanje u okviru Tečaja granične policije za 25 polaznika u trajanju od tri nastavna sata
- tijekom travnja 2004. godine provedeno je obrazovanje u okviru Tečaja prometne policije za 25 polaznika u trajanju od tri nastavna sata.

Vežano za aktivnosti Policijske akademije u području edukacije o suzbijanju trgovanja ljudima, tijekom veljače 2004. godine izdan je nastavni materijal (Priručnik) pod nazivom "Suzbijanje trgovanja ljudima". Također, teme u svezi sa suzbijanjem trgovanja ljudima uvrštene su u redovite nastavne programe Visoke policijske škole, i to u okviru predmeta "Kriminologija" i "Metodika istraživanja organiziranog kriminaliteta".

Nadalje, tijekom 2004. godine, pod mentorstvom profesorice Visoke policijske škole te Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, dvije studentice obranile su diplomski rad u svezi sa spomenutom problematikom. Angažman predstavnika Visoke policijske škole očituje se tijekom 2004. godine i u provedbi edukacije o temi suzbijanja trgovanja ljudima, namijenjene studentima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u okviru predmeta "Socijalna patologija" te provedbi istraživanja o informiranosti i stavovima studenata o trgovanju ljudima, kojom prilikom su anketirana 502 studenta Zagrebačkog sveučilišta.

Vežano za provedbu edukacije granične policije, Uprave za granicu u suradnji s Upravom za inspeksijske i upravne poslove, u okviru provedbe četiriju seminara pod nazivom "Praktični problemi primjene Zakona o strancima", održanima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu tijekom ožujka i travnja 2004. godine, uvršten je sadržaj koji se odnosi na problematiku trgovanja ljudima. Također, radi šireg senzibiliziranja policijskih službenika granične policije, Uprava za granicu MUP-a distribuirala je mjerodavnim ustrojstvenim jedinicama u okviru policijskih uprava na daljnju uporabu postojeće materijale, izrađene u okviru provedene prošlogodišnje kampanje Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima i misije IOM-a iz Republike Hrvatske (brošure, plakati, letci).

U okviru Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Europu, a u skladu s Planom aktivnosti i programom treninga te obvezom održavanja pilot-treninga s temom "Trgovanje ljudima i uloga pravosuđa", Ministarstvo pravosuđa, Centar za edukaciju sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika – sada Pravosudna akademija, u suorganizaciji s Državnim odvjetništvom RH,

provela je seminar za suce i državne odvjetnike za područje Dalmacije pod nazivom "Edukacija sudaca i državnih odvjetnika u svezi trgovanja ljudima" koji je održan od 29. do 31. siječnja 2004. godine.

Obrazovanje je započeto i dijelom provedeno i u okviru obrazovnog sustava te su njome, uz stručni kadar, obuhvaćeni i učenici. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa uputilo je dopis vrtićima i školama s uputom o načinu prezentiranja materijala – Nacionalnog plana, promidžbenih materijala i sl. o suzbijanju trgovanja ljudima i djecom, a s početkom školske godine 2004./2005. započeto je i obrazovanje zaposlenika u sustavu srednjeg školstva u suradnji s IOM-om.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa verificiralo je projekt "Prevenција trgovanja mladim ljudima u Hrvatskoj" koji provodi nevladina organizacija Centar za ravnopravnost spolova, a koji se odnosi na ispitivanje stajališta mladih o njihovim odlascima izvan mjesta stanovanja i problematici trgovanja ljudima, čiji su rezultati objavljeni u zasebnoj brošuri. U drugoj etapi projekta provode se interaktivna predavanja o spomenutoj problematici u osnovnim i srednjim školama. Projektom su trenutačno obuhvaćene škole u gradu Zagrebu.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s IOM-om, tijekom 2004. godine provodilo je projekt "Preventivno obrazovanje o trgovanju ljudima za srednje škole". Cilj projekta, koji je i ostvaren, bio je razviti curriculum preventivnog obrazovanja za srednje škole i popratni materijal kroz koji će učenici, nastavnici, roditelji i šira zajednica imati uvid u točne informacije o trgovanju ljudima, o sve većoj prisutnosti u Hrvatskoj i prijetnji koju trgovanje ljudima predstavlja za mlade. Organizirana su četiri seminaru za 12 županija i jedan za Grad Zagreb za ravnatelje i nositelje preventivnih programa odgojno-obrazovnih ustanova. Sadržaji edukacije prosvjetnih djelatnika o samozaštiti i pravilnom djelovanju u slučaju otkrivanja pojavnosti trgovanja ljudima uvršteni su u godišnje planove i programe svih odgojno-obrazovnih ustanova. Projekt se provodio u tri razine:

1. Obrazovanje

Nakon treninga edukatora održano je šest seminaru u različitim regijama RH (Zagreb 2x, Vukovar, Karlovac, Dubrovnik, Trakošćan – sudjelovali predstavnici s područja cijele Republike Hrvatske u okviru Škole medijske kulture Filmskog saveza) na kojima su 272 nastavnika prošla edukaciju o problemu i načinu kako ga predstaviti učenicima. Osim nastavnika, na seminarima su prisustvovali i učenici, ravnatelji škola, koordinatori preventivnih programa iz Ureda državne uprave. Ministarstvo je temu suzbijanja trgovanja ljudima uvrstilo kao prioritet pri provođenju nastave preventivnih programa u školskoj godini 2004./2005. Za to će im u nastavi poslužiti sljedeći materijali nastali u sklopu projekta:

- udžbenik (3000 kom.)
- učilo/plakat (2500 kom.)
- 2 crtana filma nastala u suradnji s učenicima Škole animiranog filma iz Čakovca i Hrvatskog filmskog saveza. Glazbu za filmove donirala je grupa U2.

2. Podizanje svijesti

U neposrednom radu s učenicima kroz debate, rasprave i sastanke osmišljen je edukativno-informativni materijal sa sloganom "NIJE NA PRODAJU":

- preventivna brošura (5000 kom.)
- strip (5000 kom.)
- znojnik (3000 kom.)

- bedž (5000 kom.)
- tatoo (9000 kom.)

3. Istraživanje

Znanstveno istraživanje koncipirano je u skladu s Etičkim kodeksom istraživanja s djecom. Projekt se sastojao od kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja. Kvantitativno istraživanje je provedeno putem upitnika na reprezentativnom uzorku od 950 učenika srednjih škola iz 25 naselja u Hrvatskoj (Zagreb, Samobor, Čakovec, Koprivnica, Varaždin, Virovitica, Beli Manastir, Osijek, Slavonski Brod, Vinkovci, Vukovar, Gospić, Karlovac, Sisak, Moravice, Opatija, Pazin, Pula, Rijeka, Dubrovnik, Knin, Makarska, Split, Sinj, Zadar), dok je kvalitativno istraživanje provedeno kroz fokus grupe koje su obuhvatile 275 učenika. Istraživanje pod nazivom "Trgovanje ljudima u očima mladih Hrvatske" (Raboteg-Šarić, Bouillet, Marinović) bit će uskoro publicirano, a u okviru projekta daje preporuke i smjernice za provođenje preventivnih programa u školama.

U provođenju projekta sudjelovali su i predstavnici nevladinih udruga: Udruga za inicijative u socijalnoj politici iz Zagreba, Centar za ravnopravnost spolova iz Zagreba, Udruga žena Vukovar, Delfin iz Pakraca, Organizacija za integritet i prosperitet iz Splita, Ženska grupa Korak iz Karlovca, Vukovarski institut za mirovna istraživanja i obrazovanje, Pokret za građanske demokratske inicijative iz Vukovara.

Radi učinkovitije i brže identifikacije te pružanja pomoći žrtvama trgovanja ljudima, od 7. do 9. srpnja 2004. godine održan je trening za uspostavu mobilnih timova u Republici Hrvatskoj. Na treningu je sudjelovalo osam predstavnika socijalne skrbi, šest predstavnika Hrvatskog crvenog križa i devet predstavnika nevladinih udruga iz cijele Hrvatske. Edukatori su bili predstavnici MUP-a, IOM-a, HPC-a, HCK-a, kao i predstavnice triju nevladinih udruga iz Ukrajine i jedne nevladine udruge iz Italije. Predstavnici Policijske uprave zagrebačke i Odjela organiziranog kriminala MUP su na temelju stvarnih slučajeva pripremili noćnu vježbu simulacije razgovora sa tri žrtve.

Tijekom protekle godine Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi započelo je s programom sustavne edukacije liječnika i drugih zdravstvenih djelatnika o javnozdravstvenim problemima žrtava trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

U Stubičkim Toplicama održana je trodnevna konferencija u organizaciji Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te nevladine organizacije Ženska soba, o temi "Medicinska pomoć žrtvama trgovanja ljudima" na kojoj je sudjelovalo tridesetak liječnika specijalista opće medicine, školske medicine, epidemiologije, psihijatrije i ginekologije iz Kliničkog bolničkog centra Zagreb, Kliničkog bolničkog centra Rijeka, Kliničke bolnice Split i Kliničke bolnice Osijek. Iz tog je projekta proizašao prijedlog Protokola ponašanja svake pojedine specijalističke struke.

U segmentu edukacije važnu su ulogu imale i nevladine organizacije. Udruga Ženska soba u 2004. godini imala je nekoliko projekata koji su bili vezani za borbu protiv trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom:

- projekt edukacije nevladinih ženskih organizacija i studentica zagrebačkog Sveučilišta o problemu seksualnog nasilja i trgovanja ženama u svrhu seksualnog iskorištavanja – projekt u trajanju jedne godine koji je financirala njemačka nevladina organizacija Women's Day of Prayer,

- projekt edukacije mladih na nacionalnoj razini o problemu trgovanja ljudima i osvještavanju javnosti u njihovoj lokalnoj sredini koji je, uz financijsku podršku World Learninga, proveden u Vukovaru, Osijeku, Virovitici, Slavonskom Brodu, Pakracu, Karlovcu i Rijeci.

Veliki dio aktivnosti usmjeren je i na jačanje kapaciteta nacionalnih nevladinih organizacija. U tu je svrhu, u organizaciji IOM-a, a radi razmjene iskustava i informacija o radu samih nevladinih organizacija te uspostave bolje suradnje s vladinim institucijama i međunarodnim organizacijama, organizirano:

- u ožujku 2004. sastanak nevladinih organizacija koje su radile i koje se ubuduće žele uključiti u aktivnosti suzbijanja trgovanja ljudima. Osim Mreže udruga PETRA, na sastanku su sudjelovale i nevladine organizacije koje nisu članice mreže, ukupno njih 21. Cilj sastanka bio je upoznavanje, razmjena informacija o dosadašnjem radu i poboljšanje buduće suradnje;
- u srpnju 2004. održan je sastanak nevladinih organizacija s predstavnicima triju nevladinih organizacija iz Ukrajine na kojem se govorilo o programima pomoći i reintegracije žrtava trgovanja ljudima. Predstavnice iz Ukrajine iznijele su svoje iskustvo na uspostavi programa pomoći i reintegracije žrtava trgovanja ljudima;
- u listopadu je održan sastanak s članicama mobilnog tima s područja Rijeke kako bi se analizirao rad i poboljšala suradnja i koordinacija pri pružanju pomoći žrtvama.

Putem natječaja za udruge Ureda za ljudska prava, u kojem je jedan od prioriteta bila i zaštita i pomoć žrtvama trgovanja ljudima, Ured za ljudska prava sufinancirao je projekt Hrvatskog pravnog centra "Trgovanje ljudima – edukacija za pravosudne djelatnike", Centra za ravnopravnost spolova "Prevenција trgovanja mladim ljudima", OIP-a "Projekt potpore putem SOS telefona i skloništa za žrtve trgovanja ljudima".

U prosincu 2004. godine započeto je obrazovanje osoba koje će volonterski raditi na SOS telefonskim linijama. Planirano je ukupno 30 sati seminara kako bi osobe koje rade na SOS telefonima u potpunosti ovladale svim znanjima potrebnima za takav rad.

5. MEĐUNARODNA SURADNJA

Suradnja na međunarodnoj razini u području suzbijanja trgovanja ljudima obuhvaća širok raspon aktivnosti, kako pojedinih tijela čiji su predstavnici članovi Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, tako i samog Nacionalnog odbora, tajništva Nacionalnog odbora i nacionalnog koordinatora.

U okviru međunarodnih aktivnosti, tijekom 2004. godine provodila se:

- regionalna suradnja u okviru Pakta o stabilnosti
- regionalna suradnja u okviru OEES-a
- bilateralna suradnja s državama regije
- suradnja s međunarodnim organizacijama
- suradnja s državama članicama i pridruženim članicama EU, kao i s državama kandidatima za članstvo u EU
- suradnja s Interpolom i Europolom.

Radi suzbijanja trgovanja ljudima kao pojavnog oblika organiziranog kriminala s međunarodnim obilježjem, Ministarstvo unutarnjih poslova, u okviru međunarodne policijske suradnje, nastavilo je aktivnosti i suradnju s Interpolom, Europolom te SECI-regionalnim centrom za borbu protiv prekograničnog kriminala, kako u provedbi međunarodnih operativnih akcija, tako i u okviru realizacije ciljanih projekata u svezi sa suzbijanjem trgovanja ljudima.

Od mnogobrojnih aktivnosti MUP-a realiziranih u posljednje vrijeme na međunarodnom planu suzbijanja trgovanja ljudima posebice se ističe sudjelovanje u operativnoj akciji Mirage 2004 koja je, u suradnji sa SECI-regionalnim centrom te zemljama članicama SECI-inicijative, kao i uključenim međunarodnim organizacijama, misijama, institucijama i nevladinim udrugama, provedena u razdoblju od 28. svibnja do 6. lipnja 2004. godine na cijelom području Republike Hrvatske radi suzbijanja kriminaliteta trgovanja ljudima te iniciranja pomoći i zaštite identificiranim trgovanim osobama. Naime, tijekom provedbe operativne akcije Mirage 2004 u Republici Hrvatskoj otkrivena su i prijavljena ukupno tri kaznena djela međunarodne prostitucije, za što su otkrivena i prijavljena tri počinitelja; četiri kaznena djela podvođenja, za što su otkrivena i prijavljena tri počinitelja; dva kaznena djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice, za što su otkrivena i prijavljena dva počinitelja te jedno kazneno djelo silovanja i jedno kazneno djelo protupravnog oduzimanja slobode, za što je otkriven i prijavljen jedan počinitelj. Također su identificirane četiri žrtve trgovanja ljudima (podatak uvršten u ukupan broj identificiranih žrtava trgovanja ljudima za 2004. godinu) kojima je odmah, u suradnji s misijom IOM-a iz Republike Hrvatske te nevladinim udrugama, pružena pomoć i zaštita. Spomenuta akcija rezultirala je iznimno dobrom suradnjom s drugim zemljama sudionicama akcije pri rasvjetljavanju konkretnih slučajeva trgovanja ljudima, i to posebice s Republikom Makedonijom, Republikom Slovenijom, Bosnom i Hercegovinom te sa Srbijom i Crnom Gorom.

Valja istaknuti da je ova akcija imala i širi edukativni karakter jer je Ravnateljstvo policije MUP-a, u okviru neposredne provedbe spomenutog multimodularnog projekta Ravnateljstva policije MUP-a i misije IOM-a iz Republike Hrvatske, u suradnji s Uredom glavnog državnog odvjetnika RH, tijekom lipnja 2004. godine provelo pripremni trening, i to neposredno prije početka same operacije, za ukupno 26 policijskih službenika koji se bave problematikom suzbijanja trgovanja ljudima i 25 državnih odvjetnika iz cijele RH.

Također, tijekom 2004. godine, kao što je već spomenuto, ukupno 18 policijskih službenika linije rada suzbijanja organiziranog kriminaliteta MUP-a sudjelovalo je na regionalnim radnim sastancima i međunarodnim treninzima te studijskim putovanjima održanima s temom suzbijanja trgovanja ljudima, i to:

- u organizaciji SECI-regionalnog centra, tijekom svibnja 2004. godine, u Bukureštu (Rumunjska) regionalni trening održali su agenti FBI-a u svezi s taktičkim pripremama vezanima za provedbu operativne akcije Mirage 2004;

- u organizaciji SECI-regionalnog centra, potkraj lipnja 2004. godine, u Temišvaru (Rumunjska) je održan regionalni radni sastanak policijskih službenika koji se izravno bave suzbijanjem kriminaliteta trgovanja ljudima radi razmjene iskustava i informacija kroz analizu konkretnih slučajeva trgovanja ljudima, a u svrhu jačanja regionalne suradnje;

- u organizaciji SECI-regionalnog centra, tijekom rujna 2004. godine, u mjestu Poiana Brasov (Rumunjska) održan je regionalni trening u svezi s evaluacijom rezultata operativne akcije Mirage 2004 na kojem su u svojstvu edukatora sudjelovali i specijalni agenti FBI-a.

Vezano za intenziviranje aktivnosti na području suzbijanja trgovanja ljudima koje se odnose na suradnju s Europolom, valja istaknuti da su tijekom travnja 2004. godine predstavnici MUP-a aktivno sudjelovali i u radu konferencije održane u sjedištu Europa u Den Haagu, koju je organizirala Europolova Radna grupa za suzbijanje trgovanja ljudima.

U svezi s razmjenom saznanja o kriminalitetu trgovanja ljudima, MUP je tijekom 2004. godine ostvario kontinuiranu međunarodnu policijsku suradnju s Interpolom, posebice u okviru operativnog projekta koji provodi Interpolova Radna grupa za suzbijanje trgovanja ljudima, a u kojem sudjeluje i MUP. S tim u svezi predstavnici MUP-a sudjelovali su na Interpolovoj radnoj konferenciji održanoj u Litvi tijekom ožujka 2004. godine.

Nadalje, važan je i podatak da je u okviru spomenutog regionalnog projekta pod nazivom "Izdavanje privremene dozvole boravka žrtvama trgovanja ljudima" Međunarodna organizacija za migracije tijekom 2004. godine organizirala tri studijska putovanja u inozemstvo (Belgija, Nizozemska, Makedonija), a na kojem su aktivno sudjelovali predstavnici MUP-a i nevladinih organizacija. U organizaciji IOM-a održan je, u svibnju 2004. u Budimpešti, regionalni trening za trenere o temi "Mentalno zdravlje i trgovanje ljudima", na kojem su sudjelovala dva predstavnika Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te predstavnik nevladine organizacije.

Također, vezano za međunarodnu suradnju na području suzbijanja trgovanja ljudima, predstavnici MUP-a sudjelovali su tijekom listopada 2004. godine na konferenciji održanoj u organizaciji Veleposlanstva SAD-a u Pragu o temi "Oduzimanje imovinske koristi stečene kaznenim djelima trgovanja ljudima".

MUP, kako je već spomenuto, sudjeluje i u provedbi CARDS regionalnog projekta Vijeća Europe i IOM-a pod nazivom "Jačanje policijskih sposobnosti protiv teškog kriminala u Jugoistočnoj Europi", u okviru kojeg se planira provesti i niz aktivnosti (tzv. Modul 2) usmjerenih intenziviranju različitih oblika edukacije policijskih službenika u svezi s problematikom kriminaliteta trgovanja ljudima. U okviru spomenutog projekta, tijekom rujna 2004. godine već je realizirano studijsko putovanje u Rim, s temom suzbijanja kriminaliteta trgovanja ljudima, a na kojem su sudjelovala tri policijska službenika MUP-a. Tijekom studenoga 2004. godine koordinatori tog projekta bili su u službenom posjetu Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske, kada su predstavnici MUP-a prezentirali sustavan projekt edukacije policijskih službenika u Republici Hrvatskoj, a koji je tada načelno prihvaćen kao reprezentativni edukativni model za cijelu regiju. Također, predstavnici MUP-a aktivno su sudjelovali na radnom sastanku Savjetodavnog odbora spomenutog CARDS regionalnog projekta, održanom tijekom prosinca 2004. godine u Strasbourgu, a kojom prilikom su razmatrane i mogućnosti suradnje na području suzbijanja trgovanja ljudima u okviru Modula 2 ovog projekta, uključujući pritom i druge regionalne i nacionalne inicijative.

Osim međunarodne suradnje koja je uspostavljena unutar sustava državne uprave u području suzbijanja trgovanja ljudima, nevladine organizacije u sastavu Mreže PETRA razvile su bogatu međunarodnu suradnju.

Tako se udruga Ženska soba pridružila inicijativi stvaranja prve međunarodne organizacije sastavljene od nevladinih organizacija s područja zemalja Pakta o stabilnosti. Projekt je financijski potpomoguo OSCE, a organizacija je nazvana ACTA (Anti trafficking, Anti corruption Action).

Ženska soba je i partnerska organizacija Međunarodnog centra za razvoj migracijske politike (u daljnjem tekstu: ICMPD) koji vodi regionalni CARDS projekt "Osnaživanje implementacijskih strategija za nacionalne programe suzbijanja trgovanja ljudima". U okviru tog projekta u Opatiji je od 6. do 9. listopada održan regionalni seminar na kojem su, uz predstavnike deset zemalja iz regije, sudjelovali i predstavnici međunarodnih organizacija (IOM, VE, OESS, ILO, UNICEF). Na temelju utvrđenih minimalnih standarda i prikupljene prakse u regiji, pripremljen je strateški model i akcijski plan za sveobuhvatni odgovor na problem trgovanja ljudima u regiji.

Misija IOM-a u sklopu svojeg mandata organizirala je niz studijskih putovanja za predstavnike MUP-a i nevladinih organizacija radi umrežavanja suradnje u okviru pružanja pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima. U sklopu suradnje s nevladinim organizacijama od 20. do 24. rujna tri predstavnice nevladinih organizacija iz Republike Hrvatske boravile su u Kijevu (Ukrajina) na seminaru organiziranom za nevladine organizacije svih država Jugoistočne Europe o temi umrežavanja, suradnje, pomoći i reintegracije žrtava trgovanja ljudima.

Ured za ljudska prava i tajništvo Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima organizirali su, pod pokroviteljstvom potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske gđe Jadranke Kosor, 13. listopada 2004. godine međunarodni Konferencijski seminar "Mehanizmi za borbu protiv trgovanja ljudima". Na tom Konferencijskom seminaru sudjelovali su međunarodni stručnjaci u području suzbijanja trgovanja ljudima (Helga Konrad, Barbara Limanovska), znanstvenici, predstavnici Vladinih tijela i nevladinih organizacija.

Republika Hrvatska ima predstavnika u Odboru za suzbijanje trgovanja ljudima Vijeća Europe (CAHTEH).

Odbor za CARDS Europske komisije odobrio je projekt "Suzbijanje trgovanja ljudima" za financiranje iz programa CARDS 2004.

U okviru tajništva Nacionalnog odbora, a u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova, Republika Hrvatska sudjelovala je na svim važnijim događanjima u području suzbijanja trgovanja ljudima i na međunarodnoj razini:

- OESS – Alijansa protiv trgovanja ljudima
- VE – Diplomatsko usavršavanje u borbi protiv trgovanja ljudima
- John Hopkins sveučilište – Međunarodni seminar o trgovanju ljudima
- OESS – Konferencija "Osiguravanje zaštite ljudskih prava u zemljama odredišta"
- Pakt o stabilnosti za jugoistočnu Europu – Konferencija o suzbijanju trgovanja djecom u Europi.

Tajništvo Nacionalnog odbora sudjelovalo je u organizaciji dvodnevne radionice za izradu nacionalne strategije za suzbijanje trgovanja ljudima održane u Karlovcu u srpnju 2004. godine u organizaciji Veleposlanstva SAD-a, a na kojoj je 30 sudionika – predstavnika tijela

državne uprave, predstavnika nevladinih organizacija te predstavnika međunarodnih organizacija usvojilo osnovne smjernice za izradu spomenutog dokumenta.

6. KOORDINACIJA AKTIVNOSTI

Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske obavlja poslove tajništva Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima na čijem čelu je potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske mjerodavna za društvene djelatnosti i ljudska prava, dok je predstojnik Ureda po položaju i nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima. U skladu sa spomenutim proizlazi vodeća koordinativna uloga Ureda u području suzbijanja trgovanja ljudima, organiziranje sjednica Nacionalnog odbora, sastanaka Operativnog tima, koordinacija međunarodne suradnje i ostalo.

Tijekom 2004. godine održane su dvije sjednice Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, 2. lipnja. i 6. prosinca 2004., a redovito su se, najmanje jednom na mjesec, a po potrebi i češće, održavale sjednice Operativnog tima Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima.

Na sjednici održanoj 2. lipnja ustanovljen je novi sastav Nacionalnog odbora. Predsjednica Nacionalnog odbora imenovala je članove Operativnog tima i članove Radne skupine za suzbijanje trgovanja djecom. Na istoj je sjednici donesen i Zaključak kojim se nacionalni odbor obvezuje pripremiti prijedlog Nacionalne strategije za suzbijanje trgovanja ljudima i Operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005. godinu.

Na drugoj sjednici Nacionalnog odbora, održanoj 6. prosinca, članovi Nacionalnog odbora usvojili su prijedlog Nacionalnog programa za suzbijanje trgovanja ljudima od 2005. do 2008. i Operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005. koje je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 15. prosinca 2005.

Kao što je već spomenuto, redovito su se održavale sjednice Operativnog tima Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima. Na sastancima Operativnog tima rješavali su se tekući problemi i konkretni slučajevi trgovanja ljudima, od načelnih do donošenja odluka o oblicima pomoći i skrbi za konkretne žrtve.

Od 3. do 5. studenoga 2004., u organizaciji tajništva Nacionalnog odbora i Ureda za ljudska prava, organizirana je trodnevna radionica u Zagrebu, na kojoj su sudjelovali svi članovi Nacionalnog odbora te pripremili nacрте Nacionalnog programa za suzbijanje trgovanja ljudima za četverogodišnje razdoblje i Operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005.

**UTROŠAK FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA
SUZBIJANJE TRGOVANJA LJUDIMA
U 2004. GODINI**

UTROŠENA SREDSTVA OD	UTROŠENO	AKTIVNOSTI
<p>URED ZA LJUDSKA PRAVA VLADE RH</p>	<p align="center">3.509.223,89</p>	<p>SOS telefon 08007799 za Centar za žene «Rosa» i Udruga žena Vukovar</p> <ul style="list-style-type: none"> - financijska potpora za rad skloništa za žrtve trgovanja ljudima - održavanje radionice za izradu Nacionalnog programa i Operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima, te njihovo prevođenje i publiciranje - organiziranje Međunarodnog konferencijskog seminara «Mehanizmi za suzbijanje trgovanja ljudima» - TVspot-kampanja «Zaustavimo trgovanje ljudima-elektronski mediji -promidžbeni materijal(billboard i city light)-kampanja «Zaustavimo trgovanje ljudima» - financijska potpora iz državnog proračuna projektima i programima udruga koji se odnose na suzbijanje trgovanja ljudima: Hrvatski pravni centar, Centar za ravnopravnost spolova, Organizacija za integritet i prosperitet Split, Međunarodna suradnja (sudjelovanja na međunarodnim konferencija i sastancima na temu trgovanja ljudima - administrativno-tehnički poslovi za potrebe Nacionalnog odbora, Operativnog tima i nacionalnog koordinatora
<p>MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA</p>	<p align="center">4.670.826,00</p>	<ul style="list-style-type: none"> -policijske aktivnosti na području suzbijanja trgovanja ljudima-rad i službeni troškovi 26 policijskih službenika angažiranih za rad na pitanjima trgovanja ljudima -edukacija policijskih službenika ostvarena kroz seminare i stručne sastanke -međunarodna suradnja (sudjelovanje u međunarodnim i regionalnim operativnim akcijama i projektima -edukacija u okviru Regionalnog projekta «Program za obrazovanje, razmjenu i suradnju» -priprema edukativnih materijala

Iztrošena sredstva od	Iztrošeno	Aktivnosti
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA PRAVOSUDNA AKADEMIJA	18.000,00	-troškovi edukacijskog seminara «Suzbijanje trgovanja ljudima»
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	32.700,00	-troškovi sudjelovanje djelatnika na Karlovačkoj radionici -međunarodna suradnja (konferencije, seminari i sastanci na temu suzbijanja trgovanja ljudima
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI	25.000,00	- troškovi skrbi o žrtvi trgovanja ljudima
UKUPNO	8.825.749,89	